

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ.

I.

ԱՌԱԿԱՆՈՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԻՎԱՆ ԱՆԴՐԵՅԵՒԻՉ ԿՈՒՆՈՎ.

(Ի. Ա. Կոնյուկի մահուան 50-ամեակի առթիւ).

Ա.

Ետերբուրգի ամառնային պարտիզում զբօսնողների ուշադրութիւնն է գրաւում մի արձան: Մի քանի աստիճանով պատուանդանների վերայ հանգիստ և անվրդով գիրքը ձեռին, նստած է համակրելի երեսով մի ծերունի, իսկ նրա ոտների տակ, պատուանդանի կողերի վերայ քանդակած են՝ ժայռեր, ծառեր, թռչուններ և զանազան գազաններ: Կարծես այս քանդակները բոլորը կենդանի են, շարժւում են, մի բան անում. . . : Ահա կապիկը - ջուլակը ձեռին, իսկ նրա կողքին, մօրուքը բարձրացրած՝ նստած է այծը, առիւծը շրջապատւած մեծ ու փոքր կենդանիներով, մի բան է յօշոտում. կռուելը իւր կռուցը խոթել է գայլի բերանը, իսկ աղուէսը մեղմ քայլերով առաջ է գնում. . . : Այդ «Պապիկ» Կոնյուկի արձանն է, որի մահուան յիսնամեակը տօնեց ռուս հասարակութիւնը անցեալ նոյեմբերի 9 - ին:

Իդուր չէ ստացել Կոնյուկը Պապիկ մականունը, այո՛, նա բոլոր երեխաների պապիկը դարձաւ այն օրից, երբ սկսեց գրել իւր աննման առակները, գեռ շատ ժամանակ նրա առակների ժողովածուն մի տեսակ կտակարան կը լինի մանուկ սերնդի համար: Առաստաղանում երեխայ չկայ, որ ծանօթ չլինի նրա գոնէ մի քանի առակների հետ: Եւ ո՞րքան կրթիչ, զարգացուցիչ ազդեցութիւն են ունեցել այդ առակները մա-

նուկ սերնդի վերայ ամբողջ կէս դարու ընթացքում:

Շնորհիւ Այվազովսկու թարգմանութեանը, որ տաղանգաւոր կերպով հայացրել է այդ առակները, մենք, հայերս էլ, օգտուել ենք Կոնյուկի հանճարից. 60 - ական թուականներին ի վեր կրթում ենք մեր երեխաներին այդ փոքրիկ՝ սրամիտ և իմաստալից զրոյցներով:

Կոնյուկը ծնուել է 1763 թ. Մոսկուայում, բայց մանկութեան օրերը անց է կացրել արևելեան Ռուսաստանում: Օրէնքուրդ քաղաքում - Պուգաչովի * արստամբութիւնների ժամանակ: Ընտանեկան ձախորդ հանգամանքները արգելք են դարձել նրա սխտեմտիկական կրթութեան, որի բացակայութիւնը անհետեւանք չէ մնացել և երեւում է նրա բոլոր շարադրութիւնների մէջ: Իւր զարգացումով նա պարտական է նախ մօրը, յետոյ - ինքնաշխատութեանը: Կոնյուկը, ռուս բանաստեղծ Պուշկինի նման, շատ վաղ է սկսել կարգալ և շարադրել: Արդէն 15 տարեկան հասակում նա գրել է «Կօֆէյնիցա»** թատերախաղը, որ աւելի ինքնուրոյն հետաքրքրաշարժ է, քան նրա յետագայ պիէսները: Նիւթական նեղ վիճակի մէջ լինելով՝ 1783 թ. Կոնյուկը իւր մօր հետ տեղափոխւում է Պետերբուրգ, ուր մշտնութեւն է ծառայութեան, սկզբում երկու բուրլի ամսական ռոճկով: Մի երկու տարի անցնելուց յետոյ նա արդէն պատրաստւում է երկու նոր պիէսների, որոնք նրան միջոց են տալիս ծանօթանալու այն ժամանակուայ ռուս գրականական խմբերի հետ: Կոնյուկը շուտով կարողանում է մի երգիծաբանական թերթի նախաշխատակից, յետոյ խմբագիր - հրատարակիչ դառնալ: Այսպիսով 1790 թ. նա հրապարակախօսական ասպարէզ է իջնում և այսուհետեւ գրիչը ձեռքն է առնում միմիայն

* Պուգաչովի ապստամբութիւնը տեղի է ունեցել Կատարինէ Ա կայսրուհու օրով - 1773. - 1775 թ.

** Կօֆէյնիցա - նշանակում է սուրճի միջոցով զուլակութիւններ անող կին: Նոր նախիջեանում կայ սրա նման հմայութիւն եւ կողոտում է թնթել թափել. սուրճի փոխարէն գործ է ածուում հալեցրած ծառք կամ արծիծ:

ծաղրի միջոցով մարդկանց պակասութիւնները ուղղելու նպատակով: Զի կարելի ասել, որ նա իւր երգիծաբանութիւնով զարթեցրած լինէր մի նոր խնդիր, կամ մշակած լինէր մի նոր նիւթ. ոչ, նա անշեղ գնացել է իւր նախորդների շաւղով և կանտէմբրի՝ Ֆոն - վիդինի ու Նովիկովի երգիծանքներն է կրկնել: Միայն լեզուի և սրախօսութիւնների ու հոգիի կողմից նա զանազանում է նախորդ ռուս երգիծաբաններից: Իւր հասարակական - գրականական համոզմունքներովն էլ նա պատկանում էր հին պաշտօնական խմբին և իւր մի երգիծաբանական ծառում կծու ծաղրել էր վերանորոգիչ կարամզինին և նրա ամբողջ խումբը: Կոխովի այդ շրջանի գրականական վաստակները չը կարողացան հասարակութեան ուշադրութիւնը գրաւել և այդ ժամանակուայ գրութեաներովը չէ որ նա անուն վաստակեց: Գրականական այս և այն ճիւղի վերայ փորձում էր Կոխովը իւր ոյժերը և շատ անգամ՝ յաջողութիւն էր գտնում: Ինչպէս օրինակ, իւր մի քանի յօդուածներովը, իւր «Կորածութիւնների խանութ» պիէտով և այլն. բայց այդ յաջողութիւններն անցողական, բոցական էին:

Վերջապէս 1805 թուականին Կոխովը գտնում է իւր տաղանդի համար իսկական ճանապարհը: Այդ թուին է, որ նա բերում է այն ժամանակուայ յայտնի ռուս առակախօս Գմիարինի մօտ իւր երեք առակները՝ այն է «Կապին և ձիապար», «Ընտրող հարսը» և «Երեւնին ու երեք երիտասարդներ», առակները, որոնք փոխադրած են ֆրանսերէնից: Գմիարինը կարգում էր շատ է հաւանում և յորդորում է հեղինակին նուիրել իրան գրականական այդ ձիւղին: Սակայն միմիայն երկու տարի անցնելուց յետոյ Կոխովը հետեւում է այդ խորհուրդին: Կոխովի նիւթական գրութիւնն էլ բարւոքում է այդ ժամանակ. նա ստանում է մի ապահով և հանգիստ պաշտօն, որ վարում է գրեթէ մինչև կեանքի վերջը:

Կոխովի որպէս առակախօսի հռչակը արագութեամբ տարածուում է. նրա առակները տպւում են կարգացում և իրրւանեազիր պատում են ամենուրեք: 1812 թուականի քաղաքական գէպքերի առթիւ գրած առակներովը — Կոխովը պարտաւ ռազարութիւնն էլ է գրաւում և կայսերական հրովարտակով 1500 ռ. տարեկան թոշակի է արժանանում:

Կոխովը ծոյլ և ծանրաշարժ բնաւորութեան աէր լինելով՝ դիւրութեամբ հաշտուում էր ամեն տեսակ հանգամանքների հետ և, ինչպէս ասում է նրա կենսագիրներից մէկը, այդ օրից ի վեր մինչև 1841 թուականը (այսինքն մահուանից 3 տարի առաջ) Կոխովը չփոխեց ոչ ծառայութիւնը, ոչ պարտմունքը և ոչ էլ բնակարանը: Ընկերներին էլ չփոխեց, միայն շատերին թաղեց: Երիտասարդական անյաջող և անհանգիստ օրերից յետոյ Կոխովին վիճակուեց տեսնել ծերութեան երկար խաղաղ տարիներ: Միայն ժամանակ առ ժամանակ երեւան եկող սրամիտ և գեղեցիկ առակներն էին, որ յիշեցնում էին ծերունու մասին. «Նա մեռաւ 1844 թ. նոյեմ. 9-ին:

Բ.

Նախ քան անցնելը Կոխովի առակների պարունակութեան ու նշանակութեան — մի հոյեացք ձգենք առակների պատմութեան վերայ առհասարակ: Առակները նոյնքան հին են, որքան հին է մարդկային պատմութիւնը, և մինչև այժմեան ձևը ընդունելը — առակը զանազան փոփոխութիւնների է ենթարկուել, սրանցից կ'յիշենք գլխաւորները:

Այժմեան առակների նախաձեռնող պէտք է համարել այն բանաւոր պատմութիւնները կենդանիների մասին, որոնց մէջ՝ ոչ երգիծաբանութիւն կայ և ոչ էլ Գարուի Գրանք — հանգիստ վիպական պատմութիւններ են, որոնց մէջ ժողովուրդ նկարագրութեամբ կենդանիների կեանքը և իւր տղայական երևակայութեան մէջ ենթադրում է:

որ կենդանիներն էլ մարդկանց նման բանական արարածներ են: Այս տեսակ վիթրական բանաստեղծութիւնները կոչուում են «կենդանական վէպ» (Thiersage, Thierepos): * ժամանակի ընթացքում մարդը սկսում է փոխել իւր հայեացքը կենդանիների մասին: Միւսնայն ժամանակ նա նկատում է, որ նրանց մէջ տիրապետող յատկութիւնները գերակշռում են միւս բոլոր յատկութիւններից և այդպիսով ամեն մի կենդանի որոշ ընաւորութեան կամ յատկութեան ներկայացուցիչ է դառնում: ինչպէս օրինակ—աղուէսը խորամանկութեան, էշը - յիմարութեան կամ յամառութեան և այլն: կենդանիների այդ յատկութիւնից օգտուում են բանաստեղծները և այն ժամանակ երեւան են գալիս գրականական ձևով հէքերաթներ և առակներ կենդանիների կեանքից: Այդ առակներին և հէքերաթների նպատակը դաստիարակչական է: նրանցից ամեն մէկը մի խրատ է: Հեղինակը իւր առակներով կամենում է ուղղել մարդու թերի կողմերը, վատ յատկութիւնները, և նայած որ յատկութիւնների վերայ է նա յարձակուելու, այդ յատկութիւնների ներկայացուցիչ կենդանուն է առաջ բերում: այսպէս՝ օրինակ, եթէ նա ուզում է ծաղրել մարդու թուլամորթութիւնը, վախկոտութիւնը - նապաստակին է առաջ բերում մարդու կեղծաւորութիւնը կամ խորամանկութիւնը՝ աղուէսին և այլն: Այսպէս Ե. Գ. Զ. Հնդկաստանում վիշնու—Սարման անունով իմաստասէրը կազմում է Հնդկաց թագաւորի որդկանց համար, Ժողովրդի մէջ պատած՝ կենդանիների կեանքից վերցրած խրատական պատմութիւնների մի ժողովածու: Այդ ժողովածուն, որ Հնդկա-

մատեան (Պանչա—Տանտրա) է կոչուում, Ժամանակ անցնելուց յետոյ աղբիւր է դառնում մի աւելի նշանաւոր վէպիկների ժողովածուի: Այս ժողովածուն, որին իւր նայնպէս կենդանիների կեանքից է առնուած, կոչուում է՝ «Հիտոպատեսա»: Պանչա - Տանտրան այնպիսի հրաշակ է ստանում, որ Ը. դարում արաբերէն է թարգմանուում «Կալիլաս և Դիմնաս» անունով: Արաբերէնից թարգմանուում է յունարէն և այդ յունարէն ընագրից Ժ. Գ. թարգմանում է և ռուսերէն:

Յունաստանում դեռ Թ. Գ. Քրիստոսից առաջ Հէսիոգոսը և Զ. Գ. Ստեղծարար առակներ գրելու փորձեր են անում: Մօտաւորապէս Գ.—Զ. դարերում ապրող հանճարեղ եզովպոսը ժողովրդի մէջ պտտող ալլաբանական հէքերաթներին ու կենդանիների կեանքից վերցրած վէպիկներին նոր ձև է տալիս: Նա բուն պատմութիւնը (գէպրի անցքը) կրճատում է, բայց աւելացնում է մի նոր մասն՝ պատմութիւնից բոխած իրատը կամ իմաստը (պրօմիթէօն—Προμῆθιον եթէ այդ իրատը առակի սկզբին է, Լպիմիթիօն—Επιμῆθιον, եթէ առակի վերջն է զըրուած): Եզովպոսի կարծի, կտրուկ իմաստալից առակները մեծ ընդունելութիւն գտան թէ նրա ժամանակակիցներից և թէ յաջորդ սերնդից: Գրեթէ բոլոր ազգութիւնները, ի միջի այլոց և հայերը, թարգմանաբար կամ փոխարինաբար, սեփականեցրին Եզովպոսի առակները: Ամենից մեծ նշանակութիւն ունեցաւ առակների ապագայ դարգացման նրկատմամբ Եզովպոսի լատիններէն թարգմանութիւնը:

Առաջին դարում Քրիստոսից յետոյ հռոմէացի բանաստեղծ Փեդրոսը գեղեցիկ կերպով թարգմանում է Եզովպոսի առակները և աւելացնում է ինքնուրոյն առակներ էլ: Փեդրոսի առակները արդէն տաղաչափական լեզուով են գրուած: * Սակայն Փեդրոսի ա-

* Առակների ծագման մասին երկու կարծիք կայ: մէկը այն որ մենք զետեղեցինք, նա պատկանում է Ե. Գրիմմին (Reinhart Fuchs, V. I. Grimm, 1835 թ.): Ուրիշ կարծիք է յայտնում Գէովհնուսը իր Geschichte der poetischen National-Literatur der Deutschen—շարադրութեան մէջ, նա կարծում է, որ առանձին է ծագել եւ զարգացել կենդանական վէպը (Thierepos)—առանձին՝ կենդանիների կեանքից առած առակները (Thierfabel):

* Նոյն այդ ժամանակներն էր ապրում եւ Բարբիաս յոյն բանաստեղծը, որը Եզովպոսի առակները նոյնպէս ոտանաւորներ էր վերածել:

առակների ժողովածուի բնագիրը—շատ շուտ մոռացուեց. նրա փոխարէն մի քանի դար կարգացուում էին Եզովպոսի և Փեղրոսի առակների փոխադրութիւնները: Ժ. Բ. Գ. Գ. սկսած լոյս են տեսնում „Aesopus“ „Romulus“, „Anonymus“ վերնագրերով առակների ժողովածուներ, որոնք Փեղրոսի առակների արձակ փոխադրութիւններ են: Ինչպէս երևում է, միջին դարերում առակները սիրով էին կարգացուում, որան ապացոյց է այն առակաձև երգիծաբանական վէպը, որ իւր գլխաւոր հերոս աղուէսի անունով «Սէյնարդ» է կոչուում: Այս վէպը նախ լատիներէն է հրատարակուել, յետոյ փոփոխութիւններով և յաւելումներով զանազան լեզուների ու բարբառների է թարգմանուել և բազմաթիւ նմանողութիւնների օրինակ է դարձել: Այս երգիծաբանական վէպերի վերայ (որոնց հերոսները էլի նոյն խորամանկ աղուէսն և պարզամիտ գայլն են ինչպէս և Եզովպոսի առակների մէջ)—միջին դարերը դնում են իրանց սեփական գրոշմը: Կենդանիները ստանում են նոր բնորոշ գծեր իրանց բնաւորութիւնների մէջ. այսպէս՝ կեղծաւորութիւն, սուտ բարեպաշտութիւն, պատմութիւնների նիւթը շատ անգամ վերցրած է լինում միջնադարեան հոգեւորականների կեանքից, որը արտաքին սրբութեան և բարեպաշտութեան տակ ծածկում էր անառակութիւն, տգիտութիւն, կեղծաւորութիւն Այսպէս օրինակ՝ առակներից մէկը պատմում է, ինչպէս աղուէսը խեղճացած ճանապարհորդում է գէպի Հռովմ ապաշխարուելու համար, բայց գուրս է գալիս, որ նրա նպատակն է ապաշխարող ձևանալով—ճապարհին ամեն տեղ փող հաւաքել, ուտել խմել և առհասարակ ուրիշի հաշուով ապրել: Ուրիշ անգամ աղուէսը իւր ընկերներով քահանայ է ձեռնադրուում և սովորեցնում է նրանց նոր կարգ ու կանոններ, սրանք այնպիսի աղմուկ են բարձրացնում և այնքան ուժգին զանգահարում են, որ գիւղացիները ապշած վազում գալիս են եկի.

ղեցի, բայց աղուէսի հետքն անգամ չեն գտնում

Միւսնոյն ժամանակ միջին դարերում առակների խրատական մասը սկսում է աւելի մեծ դեր խաղալ և կամաց կամաց գլխաւոր տեղը բռնել: Այդպէս, օրինակ, Ժ. Գ. Գ. դարում գերմանացի Բոնէր առակախօսը հրատարակում է առակներ, որոնց բոլորարժէքը կենդանացած է առակներին կցած իմաստների մէջ, որոնք շատ անգամ մինչև իսկ կապ չունեն առակի մէջ պատմուած գէպի հետ: * Այսպիսով առակը կորցնում է իւր բանաստեղծական նշանակութիւնը և դառնում է գեղեցիկ, կարճառօտ խրատական քարոզ: Ժ. Բ. Գ. դարում Լէսսինգը մինչև անգամ փորձեց առակներին բացառապէս խրատական նշանակութիւն տալու, բայց նրա փորձը ի զուր անցաւ: Նա շատ քիչ հետեւողներ ունեցաւ: Սակայն պէտք է ասել, որ արդէն Ժ. Բ. Գ. դարուց՝ նկատուում է և մի ուրիշ հոսանք՝ ոմանք առանձին ուշագրութիւն են դարձնում առակների և միւս վիպական մասի վերայ:

Վերջապէս Ժ. Գ. ֆրանսիացի հանձարեղ առակախօս Լաֆոնտէնի գրչի տակ առակները ստացան այն կերպարանքը, որ կրում են և այժմ: Լաֆոնտէնը ճոխացրեց առակները թէ քանակութեամբ և թէ պարունակութեամբ, ներշնչեց նրանց նոր ոգի և կենդանութիւն, զարգարեց նրանց գեղեցիկ արտաքին զարդարանքներով և ծառայեցրեց, որպէս մի ժամանակ Լուտէրը, աւելի լուրջ և վերացական ինդիքների բացատրութեան: Լաֆոնտէնը հակառակ միջնադարեան առակախօսներին համահաւասար նշանակութիւն էր տալիս թէ առակի վիպական մասին և թէ նրանցից բխած իմաստին: Նա այն կարծիքին էր, որ թէպէտ և առակները խրատական նշանակութիւն ունեն, բայց այդ խրատը պէտք է պարունակ-

* Նոյն այդպիսի բնաւորութիւն են կրում և Միսթար Գօշի առակները:

ուր վիպական մասի մէջ, պիտի բխէ իրրեւ պատրաստ եզրակացութիւն առական՝ պատմութեամբ գէպից կամ երեւթից, ուստի շատ անգամ կարող է պատահել, որ այդ իմաստը չի էլ ամփոփուում և զետեղուում առանձին, այլ հասկացուում է բուն վիպական մասի պարունակութիւնից, լաֆոնտէնի գեղեցիկ ոճով գրած գոլտրիկ և հմուտի առակաները մեծ ժողովրդականութիւն ստացան և նա լուսաւորուած ազգութիւնների համար երկրորդ եզրուպոս գործաւ նրա առակաները թարգմանուած են գրեթէ բոլոր եւրոպական լեզուներով և սեփական (ինքնուրոյն) առականօս չունեցող ազգերի գրականական այդ թերութիւնը լրացնում են:

Եզրուպոսի, Փեգրոսի, լաֆոնտէնի հարթած ճանապարհով գնում է կռիւով, որ աւելացնում է իւր նախորդների առակաների վերայ սեփական հանճարի թելագործը և ռուս ժողովրդի բազմադարեան փորձառութեան արգասիքը:

(Վերջը միւս համարում)

ՄԻՆԱՍ ԲԵՐԲԵՐԵԱՆ.

ՄԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ.

Նմանագրութիւնս այսուհետեւ իւր բոլոր ստացած գրքերի մասին համառօտ զեկուցումս պիտի տայ:

Ժերենց: Երկունք—IX—դարու Այս գիրքը տպուած է և հրատարակուած 1879 թուականին, բայց այս տարի Ագրիւր—Տարազի խմբ. պ. Տ. Մազարեանը գնելով մնացած օրինակները իրրեւ ընծայ է տալիս իւր բաժանորդներին: Գլքի սկզբին համեմատաբար 1879 թ. հրատարակութեան հետ այժմ աւելացած են. Ժերենցի և նրա աղջկայ պատկերները, մի մի ոտանաւոր Ժերենցի և նրա աղջկայ. Ժերենցի ֆակսիմէլէն և կենսագրութիւնը և պ. Եղեկեանցի դամբանականը Ժերենցի դադաղի վրայ: Մենք յոյս ունէինք գրտնել այստեղ մի նոր և ամփոփ կենսագրութիւն, սակայն որքան զարմացանք, երբ տեսանք, որ դա ոչ այլ ինչ է, եթէ «Арм. беллетристы»

պ. պ. Վիսեկովսկու և Բերբերեանի հրատարակած ժողովածուի՝ Բերբերեանի յօդուածի աղաւաղած և կրճատած թարգմանութիւնը, առանց յիշատակելու անգամ յօդուածագրի անունը:

Ժերենցի «Երկունք» ունի նոյն առաւելութիւնները, որ ունին նրա միւս գրուածքները՝ «Թեոգորոս Ուշտունին» և «Թորոս Լեոնին»: Դուրս բերուած տիպերը աւելի զաղափարական են, քան ընդհանր. հերոսները և հերոսուհիները հին և ներկայ դարերու խառնուրդ են՝ խօսում են, դատում են—որպէս մեր ժամանակակիցները, բայց ապրում—որպէս մեր նախնիքները: Ժերենցի լեզուն միշտ ճոխ է և պատկերական. պատմութեան նիւթը ընտրում է նա ճաշակով և միշտ հետաքրքրական է դարձնում: Եթէ այս բոլորին միացնենք այն վառ և ազնիւ հայրենասիրութիւնը, որով տողորուած են նրա երեք պատմական վէպերն էլ, ու այն հանգամանքը—որ «Երկունք» ի նիւթը առած է Սասունցիների կեանքից, հասկանալի կլինի, որ այս շարադրութիւնը կը կարգացուի, եթէ միայն չի կարգացուել մինչև այժմս, մեծ հետաքրքրութեամբ:

2 Բարեգործութեան Դիմակի տակ: Հեղին. Էմին Տէր Գրիգորեանի: Դրամն 5 արարուածով 1895: Մեր աղքատիկ դրամատիկական գրականութիւնը հարստացաւ մի նոր և բաւական յաջող պիէսով, որի մէջ պատկերօրէն դուրս է բերուած մեր արդի կիանքի մի գիծը: Պ. Կեղեքեանը դրամայի զլխաւոր գործող անձն հարստութիւն է ձեռք բերում՝ ամեն տեսակ կեղտոտ և անվայել միջոցներով: Մի կողմից իր այդ կեղտերը ծածկելու և միւս կողմից—իւր անունը և անձը փառաւորելու համար նա չի խնայում հարկերներ տալ բարեգործութեան համար: Եթէ տալիս է ո՛ր և է բարի գործի համար 100, ր դրա փոխարէն գիւղացուց 200 է հանում: Հասարակութիւնը Կեղեքեանին յարգում է մինչև այն բոլոր, երբ նրա արարքները գիւղացիների շնորհիւ երևան են հանուում: Այս միջին և դադանի երեւոյթի հետ զուգընթաց դուրս է բերած իդէալական մի արարածի վիճակը, որը անբախտութիւն է ունեցել այսպիսի մի կեղեքիչի աղջիկ լինելու և աւելի ևս անբախտութիւն այդ բոլորը տեսնելու և նրանից զզուելու: Աղջիկը գնում է հօր գէմի և երբ վերջինս ուզում է իւր աղջկանը մի թեթեւօքի, բայց հարուստ երիտասարդի տալ, աղջիկը հակառակ հօր կամքին ամուսնանում է իր ուսուցչի հետ, որին նա սիրելիս է եղել: Ընտանեկան այս դժբաղտութիւնը միանալով հա-